

Szegedi Tudományegyetem

Informatikai Intézet

**Az emulátor fejlesztési folyamat bemutatása a
Nintendo Game Boy konzolon**

Diplomamunka

Készítette:

Krizsák Tibor

informatika szakos

hallgató

Témavezető:

Dr. Tanács Attila

egyetemi adjunktus

Szeged

2018

Tartalomjegyzék

Feladatkiírás	3
Tartalmi összefoglaló	4
Bevezetés	5
1. Az emulátorokról	6
1.1. Az emulátor fogalma	6
1.2. Az emulátorok típusai	6
1.3. Az emulátorok jövője	7
Nyilatkozat	8
Köszönetnyilvánítás	9
Irodalomjegyzék	10

Feladatkiírás

A Nintendo Game Boy egy 1989-ban bemutatott, 8 bites kézi videojáték-konzol. A konzolban egy Zilog Z80 (az Intel 8080 "utódja") processzor működik, kiegészítve néhány specifikus utasítással.

A feladat egy emulátor fejlesztési fázisainak bemutatása a Nintendo Game Boy hardveren, valamint a kész emulátor tesztelése. Az emulátor Rust nyelven legyen megvalósítva, illetve a tesztelés a más Zilog Z80 emulátor fejlesztők által készített teszt ROM-okon történjen.

Tartalmi összefoglaló

- **A téma megnevezése :**

Egy emulátor fejlesztési fázisainak bemutatása a Nintendo Game Boy hardveren keresztül, Rust nyelven implementálva.

- **A megadott feladat megfogalmazása :**

A feladat egy Nintendo Game Boy emulátor implementálása, és fejlesztési fázisainak bemutatása. A bemutatás során a CPU utasításait, a GPU renderelésének működését, a memóriakezelést, és a megszakítás-vezérlést kell érinteni, illetve az egyéb kisebb, de a működéshez elengedhetetlen megoldások is megemlítsre kerülnek. Ahhoz, hogy ezek megfelelően működjenek, a CPU frekvenciájára, illetve a képfrissítési gyorsaságra is tekintettel kell lenni.

- **A megoldási mód :**

Az emulátor fejlesztő közösség által összegyűjtött - reverse-engineered - információkra, illetve a processzor gyártója által kiadott technikai dokumentációra hagyatkozva felépítettem és implementáltam a CPU struktúráját, uasításkészletét, majd a többi modult, részegységet. Meghatároztam a modulok közti kommunikációt, időzítéseket, adatfolyamot. A videojáték-, illetve teszt ROM-ok byte-jait sorra beolvasva az emulátor meghatározza a megfelelő műveletet, meghatározott időközönként renderel, illetve kezeli a megszakításokat.

- **Alkalmazott eszközök, módszerek :**

Az emulátor Linux rendszeren, Rust nyelven került implementálásra, a `rustc` fordító, illetve a `cargo` package manager segítségével. A rendereléshez a `minifb` libraryt használtam, ami egy nagyon egyszerű framebuffer használatát teszi lehetővé. A fejlesztésre került egy debugger eszköz, illetve egy memória térkép eszköz is, ami nagyban megkönnyítette a hibakeresést.

- **Elért eredmények :**

Az implementált emulátor képes futtatni Memory Banking nélküli videojáték ROM-okat, az inputra az elvárásoknak megfelelően reagálva. A processzor műveletek és a renderelés az eredeti konzollal megegyező eredményt adnak. A közösségi Game Boy teszt ROM-ok szinte mindegyikét sikerrel végrehajtja.

- **Kulcsszavak :**

Nintendo, Game Boy, emulátor, fejlesztés, Rust

Bevezetés

A számítástechnikában az emuláció fogalma nem új keletű. Különböző területeken, különféle problémák megoldására használnak emulátorokat, ugyancsak különböző okokból. A nyomtatóktól kezdve, a DOS-kártyákon keresztül, a többmagos rendszertervezésen át egészen a videojáték konzolokig terjed a paletta - nem túlzás azt állítani, hogy az emulátorok ott vannak a mindennapjainkban.

Ezen diplomamunka a videojáték konzolok emulátorainak fejlesztésére fókuszál. Többféle cél állhat a háttérben ha valaki ilyen emulátor fejlesztésére adja a fejét: a régi hőskorbéli konzolok digitális megőrzése vagy életre keltése, későbbi szoftverfejlesztés az emulált hardveren, esetleg hobbiként. Az utóbbi évek tendenciája azt mutatja hogy ez utóbbi ok egyre gyakoribb - az emulátor fejlesztői közösség napról napra nagyobb és aktívabb, szokások és kisebb fejlesztői folklór alakult ki az emulátor készítését illetően - a dolgozat ennek bemutatására helyezi a hangsúlyt.

Az emulátor fejlesztés szemléltetése Nintendo Game Boy kézi videojáték konzolon keresztül fog történni, amely a maga idejében egy igazán sikeres konzol volt, és tulajdonképpen kultusz épült köré. A 8 bites architektúrájából adódóan kevésbé bonyolult felépítéssel rendelkezik, népszerűségéből adódóan jól dokumentált, így az emulálásának implementációjához nincs szükség túl sok reverse-engineering gyakorlatra.

A dolgozat első néhány fejezetében az emulátorokról, a Nintendo Game Boy hardveréről, specifikációjáról, illetve a későbbi fejlesztés workflow-járól fog szó esni. Ezekben a fejezetekben van megfogalmazva, illetve leírva az, hogy pontosan mi az az emulátor, milyen hardver emulációjáról van szó, és hogy az emuláció teljes implementálásáig milyen pontokon keresztül vezet az út. A következő nagyobb logikai egység az implementáció. Ennek részeként először bemutatásra kerülnek az alkalmazott eszközök, technológiák, majd az emulátor pontos és elvárt specifikációjának leírását az igazi implementációs szakasz követi.

A processzor modellezése a regiszterek, flagek, és egyéb jellemzők megtervezésével kezdődik, majd következő lépésként az utasításkészlet megvalósításával folytatódik. A CPU-hoz szorosan kapcsolódó memória ez után kerül tárgyalásra. A memória ismertetése után az időzítők, majd a PPU felépítése és működése szerepel. Az implementáció ezen pontján a boot ROM már futtathatóvá válik, erről is esik majd néhány szó. A fejlesztési részt a joypad jellemzői és megoldásai zárják.

A dolgozat zárásaként bemutatásra kerül az emulátor használata, illetve a fejlesztésből adódó dependenciák, majd végül a teszt ROM-ok jellemzői, futtatásuk, és a futtatási eredményeik.

1. fejezet

Az emulátorokról

Az utóbbi évtizedekben végbement – és jelenleg is tartó – technikai fejlődés következményeként rendkívül gyors a technológiai elavulás. Ennek következményeképp az eszközök élettiklusa megrövidül, értékük rohamosan csökken. Gyakran előfordul azonban, hogy szükség van a régi *legacy* rendszerekre, vagy elengedhetetlen a visszafelé kompatibilitás, esetleg szeretnénk az adott hardvert a számítástechnikai jelentősége miatt valamilyen formában megőrizni, használhatóvá tenni. Az emulátorok ezekre a problémákra igyekeznek megoldást kínálni – persze rendkívül sok egyéb felhasználási terület mellett.

1.1. Az emulátor fogalma

Definíció szerint olyan hardvert vagy szoftvert nevezünk **emulátornak**, amely lehetővé teszi, hogy egy számítástechnikai rendszer (szokás ezt *host*-nak nevezni) úgy viselkedjen, mint egy másik számítástechnikai rendszer (ez pedig a *guest*). Jellemzően az emulátor a *host* rendszer számára teszi lehetővé olyan szoftver futtatását vagy periféria használatát, amely a *guest* rendszerhez lett kifejlesztve. Röviden megfogalmazva az emulátor egy olyan hardver vagy szoftver, ami egy másik eszközt vagy programot emulál, imitál.

1.2. Az emulátorok típusai

Az emulátorok többsége csak a hardver architektúrát emulálja – ha operációs rendszer vagy egyéb szoftver is szükséges az emuláláshoz, akkor azt is biztosítani kell. Ebben az esetben az operációs rendszert és a szoftvert *interpretálni* (értelmezni) fogja az emulátor. A gépi kód *interpreteren* kívül azonban az emulátornak tartalmaznia kell a *guest* hardver minden lehetséges jellemzőjét, és viselkedését is virtuálisan: ha például egy adott memóriahelyre való írás befolyásolja azt, hogy mi jelenik meg a képernyőn, úgy azt is emulálni kell. Habár lehetne az emulációt extrém részletességgel, atomi szinten végezni – például az áramkör adott részei által kibocsátott pontos feszültség-ingadozás emulálásával, stb. – ez egyáltalán nem gyakori, az emulátorok általában megállnak a dokumentált hardver specifikáció, és digitális logika szimulációjának szintjén.

Némely hardver hatékony emulálásához extrém pontosság szükséges: az óraciklusokat, nem dokumentált jellemzőket, kiszámíthatatlan analóg elemeket, és *bugokat* mind-mind implementálni kell. A klasszikus otthoni számítógépek esetében (például a Commodore

64) ez hatványozottan igaz, mert az ezekre a hardverekre írt szoftverek gyakran kihasználták alacsony szintű programozási trükköket, melyeket főként a videojáték programozók és a *demoscene* fedeztek fel.

Ezzel szemben léteznek azonban olyan platformok, amelyek alig használják a közvetlen hardver elérést, jó példa erre a PlayStation Vita. Ezekben az esetekben elég egy kompatibilitási réteget megvalósítani, amely a *guest* rendszer rendszerhívásait fordítja le a *host* rendszer hívásaira.

1.3. Az emulátorok jövője

A videojáték konzol emulátorok világa, illetve az emulátor fejlesztő közösség helyzete igen érdekes. Az egyik oldalról megvizsgálva azt tapasztalhatjuk, hogy egyre nagyobb népszerűségnek örvendő területről van szó. Ami a másik oldalt illeti – a helyzet nagyon homályos. Újabb és újabb konzolok jelennek meg, egyre rövidebb életciklussal és egyre bonyolultabb architektúrával. Jól mutatja ezt a PlayStation 3 emulátor példája: 12 éve, 2006-ban jelent meg, és tökéletes emulátor még nem készült hozzá. A közösség nem tudja tartani a tempót a bonyolultság, és a rövid életciklusokból adódó szoros határidők miatt.

Sokak szerint viszont a jövőben nemhogy nehezebb, hanem inkább könnyebb lesz az emuláció: véleményük szerint a hardver emulációja nem lesz könnyű, viszont az utóbbi években nagyon sokat javult a szoftverek minősége és tisztasága egyaránt. A játékfejlesztők rá vannak kényszerítva az API-k (*Application Programming Interface* – alkalmazásprogramozási interfész) használatára a hardver *bugjainak* kihasználása és a trükközés helyett, és ez lehetőséget adhat az API-kon alapuló emuláció elterjedése felé.

Fontos megemlíteni egy 2010-ben indult közösségi projektet, a RetroArch-ot, amely a videojáték konzol emulátorok számára biztosít egy prezentációs réteget, ún. *frontend*-et, amely egybe fogja, és használhatóvá, futtathatóvá teszi a vele kompatibilis emulátorokat. Ez a megoldás nagyban megkönnyíti a felhasználók életét, hiszen több tucatnyi rendszer emulátorát érhetik el egyetlen felületen keresztül, és a fejlesztők számára is jelent egy enyhe szabványosítási törekvést.

Ahogy a fenti két vélemény, és a RetroArch példája is mutatja, sokan sokféleképpen vélekednek az emulátorfejlesztés jövőjéről, nem beszélve a frissen induló közösségi projektekről – amit szinte biztosan kijelenthetünk, hogy jelenleg nem úgy tűnik hogy egyhamar megszűnne ez a terület.

Nyilatkozat

Alulírott szakos hallgató, kijelentem, hogy a dolgozatomat a Szegedi Tudományegyetem, Informatikai Intézet Tanszékén készítettem, diploma megszerzése érdekében.

Kijelentem, hogy a dolgozatot más szakon korábban nem védtem meg, saját munkám eredménye, és csak a hivatkozott forrásokat (szakirodalom, eszközök, stb.) használtam fel.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozatomat / diplomamunkámat a Szegedi Tudományegyetem Informatikai Intézet könyvtárában, a helyben olvasható könyvek között helyezik el.

Szeged, 2018. február 28.

.....
aláírás

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnék köszönetet mondani **X. Y-nak** ezért és ezért . . .

Irodalomjegyzék

- [1] J. L. Gischer, The equational theory of pomsets. *Theoret. Comput. Sci.*, **61**(1988), 199–224.
- [2] J.-E. Pin, *Varieties of Formal Languages*, Plenum Publishing Corp., New York, 1986.